

Трощенко І. О., студентка,
Славкова А. А., к.е.н., доцент,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ, Україна

ІННОВАЦІЇ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Малі підприємства є важливим сегментом ринкової економіки та атрибутом сучасної моделі господарювання. Вони виконують широкий спектр важливих функцій: сприяють вирішенню проблеми зайнятості; відіграють особливу роль, зокрема, у розвитку торгівлі, сфері послуг; створюють велику частку товарів в економіці; сприяють формуванню конкуренції та протистоять монополістичним тенденціям; задовольняють специфічні потреби споживачів; формують індивідуальний попит; пом'якшують економічні кризи; підтримують соціальну та політичну стабільність тощо [1, с. 32]. Малі підприємства є одним із важливих джерел інновацій та у деякій мірі визначають швидкість розвитку економіки. У період переходу до ринкових відносин необхідно створювати новітні інструменти національної економіки, які б забезпечили конкурентоспроможність держави, її господарської діяльності поряд з економіками інших країн. Такі інструменти (заходи, методи, важелі) варто впроваджувати у діяльність малих підприємств, їх розвиток та інноваційне оновлення.

Сьогодення нам демонструє прогрес, який постійно набирає все більших обертів. Ми спостерігаємо як розвивається наука і техніка, як відбувається розширення економічного простору, все це набуває інтернаціонального характеру. Відбувається постійна економічна інтеграція, яка з часом тільки розширює свої межі. Таке прискорення економічних процесів сприяє розвитку та удосконаленню інновацій. В таких умовах кожна держава має розробити свою стратегію інноваційного розвитку та методи її реалізації для створення конкурентоспроможної інноваційної структури.

У 2014 році Європейський Союз підписав з Україною «Угоду про асоціацію» [2]. Інтеграція України у сучасний європейський економічний та правовий простір передбачає адаптацію та гармонізацію національного законодавства з нормами й стандартами правової системи Європейського Союзу. Інтеграційні процеси потребують виконання певних умов для їх завершення: проведення реформ, вдосконалення роботи відповідних інститутів національної економіки та суб'єктів господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Звісно, Угода про асоціацію між Україною та ЄС передбачає також зміни у веденні національного бізнесу. Проте, спочатку потрібно створити належні умови для того, щоб, зокрема національний малий бізнес став тією рушійною силою, яка б допомогла досягнути економічного процвітання.

У країнах Європейського Союзу розвиток малого бізнесу на високому рівні є основою для панування ринкової економіки. Це забезпечується через

впровадження інновацій – нових або вдосконалених конкурентоспроможних технологій (продукції або послуг) у малому бізнесі, що істотно поліпшують структуру та якість товарів (робіт, послуг). Висока ефективність інновацій у малому бізнесі досягається завдяки мобільності управління, швидкості прийняття рішень, залученню висококваліфікованих фахівців тощо.

Вітчизняний малий бізнес, у напрямку впровадження інновацій, відстає від інноваційного розвитку всієї української економіки взагалі. Відтак, він не може конкурувати із малими підприємствами провідних країн світу. За офіційними даними лише 2% підприємств малого бізнесу долучилися до інноваційних процесів. В той час як в Німеччині малий бізнес на 60% є активним в інноваційному напрямі розвитку. Низький ступінь інноваційної активності малого підприємництва у національній економіці можна пояснити наступними причинами, зокрема:

- обмеженість нормативно-правової бази, яка б підтримувала малий бізнес у різноманітних сферах, велика кількість змін у законодавстві;

- неефективність державного управління та податкової політики, яка не забезпечує в достатній мірі пільгами малий бізнес;

- недостатня забезпеченість фінансовими ресурсами та матеріально-технічною базою;

- недоотримання інформації, інформаційно-методичних консультацій з приводу ведення інноваційної діяльності; наявність інформаційного монополізму у різних галузях економіки;

- недосконалий механізм державно-приватного партнерства [3, с. 35].

Застосування інновацій, активні дії, направлені на інноваційні процеси, посідають одне із найважливіших місць у прогресі суспільства, бізнесу і країни загалом. Ринкова економіка передбачає створення належної кон'юнктури ринку з умовами конкуренції. Малий бізнес значно відрізняється від великого, адже він є більш ризикованим, мінливим, вразливим. Він більш чутливий до зовнішніх факторів впливу, таких як: митне та податкове законодавство, зміна цін на валюту, ресурси та товари збуту тощо. Малий бізнес також страждає від того, що немає належної підтримки кредиторів. Роль малого інноваційного бізнесу є визначальною, адже це є фактором зменшення розривів між проведенням наукових досліджень та втіленням їх у реальне життя. Ця особливість малого інноваційного бізнесу є важливою для його представників у виникненні та розробці нових інноваційних задумів, впровадження та застосування нових технологій сучасності. Інноваційна діяльність, впровадження інновацій у малому бізнесу знаходиться під впливом багатьох факторів. Такі фактори можна розділити на дві групи: розвинуті та основні. Розвинутими факторами є наявність висококваліфікованих кадрів та науковий потенціал. Саме розвинуті фактори сприяють створенню стійких конкурентних переваг у порівнянні з іншими країнами. Основними ж факторами є недостатність фінансових ресурсів, природні ресурси та кліматичні умови, а також недостатня кваліфікація робочої сили [4, с. 52].

Отже, інноваційні «здібності» малого бізнесу в Україні майже не застосовуються, а його потенціал ще недостатньо розкритий. Саме це створює

гальмуючий ефект у розвитку інновацій та здійсненні інноваційної діяльності малого бізнесу. Сучасний стан економіки України, стан розвитку інноваційної діяльності показує, що країна ще не є достатньо конкурентоспроможною. Національна економіка не має досконалої, ефективної інноваційної системи, яка б забезпечила процвітання економіки, підняття її до міжнародних стандартів європейського рівня. Інтеграційні процеси передбачають вихід економіки України на міжнародну арену, де б вона стала конкурентоздатною. Варто зазначити, що розвиток української нації, у соціальному та економічному розрізі, має опиратися на інноваційний розвиток малого бізнесу. У той же час малі підприємства повинні бути забезпеченими комплексом належних для цього умов. Стратегія інноваційного розвитку України має бути мотивацією для тісного співробітництва малого бізнесу та держави. Саме держава повинна підтримувати інноваційний потенціал малих підприємств, в першу чергу шляхом удосконалення нормативно-правової бази та забезпечення наступних умов:

- розробка системи компенсаційних заходів щодо оподаткування, кредитів та позичок, системи страхування інноваційних ризиків;
- розвиток програм для наукових та освітніх закладів, які б спрямовували свою діяльність на винайдення інноваційних технологій і продуктів;
- створення інноваційних центрів та центрів розвитку підприємництва;
- надання цільової підтримки інноваційного малого бізнесу та сприяння отриманню ним державних замовлень.

А малий бізнес, у свою чергу, має бути зацікавленим у підвищенні свого інноваційного потенціалу та конкурентоздатності задля успішного розвитку ринкових відносин і стабільності економіки.

Література:

1. Славкова А.А. Спрощена система оподаткування: баланс державних і підприємницьких інтересів / А.А.Славкова // Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання». – Кременчук, 2016. – 171 с. – С. 32-34.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. – [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
3. Усік В.І. Стратегія інноваційного розвитку України: від проблем до перспектив / В.І. Усік // Економічна теорія. – 2013. – № 3. – С. 34-44.
4. Палиця С.В. Інноваційна діяльність в Україні / С.В. Палиця // Економіка та держава. – 2008. – № 10. – С. 52-53.